

EL CASTELL DE CREIXELL

(La història emocional de Creixell i Borrassà)

Per què hem arribat a la conclusió –que sembla definitiva– de que l'antic Castell de Creixell, del que parlen diversos documents del segle XII, i que molts historiadors (Botet i Sisó, Monsalvatge, Vayreda i Olivas, Torrent i Orri, Marquès i Planagumà, etc.) han tractat de localitzar-lo sense trovar-lo, és senzillament les parets mestres, el "corpus fabricae" de l'església de Sant Andreu de Borrassà?

L'Església actual (segle XVIII) es va construir aprofitant, a més de les restes del temple primitiu (segle IX), bona part dels murs del castell. Ho demostren nombroses espitlleres (típiques dels castells) i la irregularitat de la planta de la seva banda exterior. Amb aquesta tesi estem d'acord amb l'especialista en art romànic Joan Badia i Homs. Però també ell el confon, com tots els historiadors, amb el Castell de Borrassà que l'any 1339, en temps de Pere el Cerimoniós, passà al casal de Barcelona i els senyors de Creixell el posseïen en nom del rei. La nostra conclusió és que el castell de Borrassà no és sinó el **Castell de Creixell** (de la família Creixello) que els pertany des del temps de l'últim comte de Besalú, Bernat III.

La família Creixello, que va prendre el nom de la castellania, tingué diversos membres que jugaren un paper molt important en la història de Catalunya, durant els regnats d'Alfons el Cast i Pere el Catòlic, comtes de Barcelona. Dalmau de Creixell fou un cavaller templer que comanà les tropes dels reis Alfons de Castella, Sancho de Navarra i Pere d'Aragó a la batalla de les Navas de Tolosa. El seu germà Pere de Creixell fou ambaixador reial a Jerusalem. Dalmau II va prendre part a la batalla de Muret i el seu germà Arnau fou bisbe de Girona.

Pensant en la noblesa d'aquesta família de Creixell, amb l'historiador Esteve

*Façana sud del castell dels Creixell
(actual església de Sant Andreu de Borrassà)*

Albert i Corp vam recórrer tota la baronia de Creixell (feu que en l'Alta Edat Mitjana inclou els termes de Borrassà, Pontós, Romanyà, Ordis, Ermedàs, Palol, Vilamalla, Avinyonet, Navata, etc.) fins que vam trobar un castell, fortalesa, església o ruïnes, que devien ser de **considerables** proporcions arquitectòniques, d'acord amb la noblesa de la família. Finalment vam arribar a la